

פרוטוקול מישיבת הוועדה המייעצת להוראות הממונה על שיתוף בנתוני אשראי (1/2018)

שהתקיימה בתאריך 4.1.2018 במשרדי בנק ישראל בתל אביב

נוכחים מקרב חברי הוועדה: עודד שריג - יו"ר הוועדה המייעצת

אוריאל לדרברג

כרמי אור

לימור שמרלינג מגזניק

רונן הורוביץ

נעדרים מקרב חברי הוועדה: אלמה כהן

רני נויבואר

נוכחים מקרב עובדי הבנק: ד"ר נדין בודו - טרכטנברג, משנה לנגידת הבנק (בנושא 1)

חזי כאלו, מנכ"ל הבנק (בנושאים 1 ו-2)

צוריאל תמס, הממונה על שיתוף בנתוני אשראי (להלן הממונה)

שירלי אבנר, המחלקה המשפטית

עובדי הממונה: אורלי הר ציון

דורית לואיס, מזכירת הוועדה המייעצת

הדר ישראלי

ויסאם נאטור

הדיון:

נושא 1 בסדר היום: מפגש עם המשנה לנגידה ועם מנכ"ל הבנק

המשנה לנגידה: הודתה למשתתפים שהסכימו להיות חברים בוועדה. רואה חשיבות רבה בוועדה המייעצת. הפרויקט אמור להשפיע לחיוב על כל המערכת הפיננסית. מאחר וזה לא התפקיד היום יומי של בנק ישראל, יש לוועדה תפקיד אמיתי לעזור לבנק ישראל לבנות משהו טוב ויעיל על מנת שתהיה לו תרומה משמעותית למשק.

מבקשת בנוסף כי חברי הוועדה יהיו ערים לכך שהמאגר נבנה בתקופה שכל המערכת הפיננסית עוברת שינויים בגין רפורמות נוספות, בדגש על הרפורמה החדשה של שיתוף נתונים במערכת הפיננסית (בעקבות וועדת שטרומ) והתפתחויות טכנולוגיות שמכניסות שחקנים חדשים לתחום. כל זה מייצר אתגר נוסף חדש - איך המאגר יוכל להיות שימושי ורלוונטי בהיתן מערכות ושחקנים חדשים בשוק.

מנכ"ל הבנק: מצטרף לברכות. מסכים כי ראייה רחבה של חברי הוועדה יכולה לתרום לפרוייקט. מדובר בפרוייקט לאומי בעל חשיבות ממדרגה ראשונה. מדגיש כי בנק ישראל משקיע הרבה כספים בפרוייקט, גם בקנה מידה של הבנק ושל המדינה. חשוב לבנק שהפרוייקט יהיה אפקטיבי. לשם כך הבנק שוכר יועצים כדוגמת פירמת רו"ח KPMG, שעושה עבורנו בין היתר השוואות לעולם בנושאים כגון: סיכונים,

פונקציות ומטרות המאגר, לרבות בנושא הטכנולוגי. מדגיש כי הפרויקט מאוד מורכב מבחינה טכנולוגית. בנוסף, הפרוייקט מאוד מוקפד ב-2 היבטים: היבט של אבטחת מידע - התפיסה היא שמדובר במאגר מידע של הבנק, ולכן מבחינה אסטרטגית אנו לא מוכנים לקחת את הסיכון שיחדרו למאגר ולבנק. בנוסף, היבט של הגנת הפרטיות - חוק נתוני אשראי, תשע"ו-2016 (להלן החוק) מאוד הקפיד בדרישות בנושא ולכן אנו עומדים על קוצו של יוד. אנו עובדים בתיאום עם רשות הסייבר והרשות להגנת הפרטיות. מינינו גם ממונה על הגנת הפרטיות בבנק. סיכון נוסף בפרויקט הוא עמידה בל"ז שנקבע בחוק. יש כבר איחור, אבל הצבנו יעד שאפתני של עלייה לאוויר של הפרויקט עם הפונקציות המרכזיות בחודש ינואר 2019. קיים גם אתגר בניהול הפנימי של הפרויקט - השילוביות של הגורם העסקי והגורם הטכנולוגי. נעשית עבודה מאוד טובה של שני הצוותים, אך יש לקחת בחשבון כי יהיה גם שלב ב' של השלמות ומודולים נוספים, לאחר העלייה לאוויר.

יו"ר הוועדה : מודה למשנה לנגידה ולמנכ"ל הבנק. מבטיח כי הוועדה תשתדל לעזור ככל שתוכל ולעמוד בל"ז שיתבקש ממנה. לגבי הסיכון לחדירה לבנק, מציע כי המאגר יהיה בשרת נפרד מהשרת של יתר המאגרים של בנק ישראל. בנוסף, מציע לשקול פיצול של מאגר נתוני אשראי לכמה שרתים כדי שלא יהיה מצב שכל הנתונים יושבים במקום אחד. זה הרעיון של ה-BLOCK CHAIN הפנימי.

המשנה לנגידה : ברור שהמאגר יהיה בשרת נפרד מיתר מאגרי הבנק. לגבי פיצול מאגר נתוני אשראי למספר שרתים - הדרישה הזו לא הייתה במכרז שהבנק פרסם לצורך גיוס הספק. אחד מהנושאים שהוועדה תצטרך לחשוב עליהם הינו השימושיות של המאגר. יש לקחת בחשבון שאם נבנה משהו חזק ולא שימושי אז בעצם לא השגנו את המטרה.

יו"ר הוועדה : מציע לחשוב להכניס את מימד הזמן למערכת בכדי ל"חנך" את השוק. לעיתים עיכוב בקבלת אשראי יכול להיות טוב שכן האנשים שלא צריך לתת להם אשראי הם אלו הפונים באופן תכוף לקבלת אשראי. לדוגמא במשכנתאות אפשר לחשוב על זמן תגובה של יום.

הממונה : השוק דווקא מושך אותנו לכיוון של מהירות תגובה של המאגר במונחים של שניות. לזה יש להוסיף את זמן התגובה של הלשכה, מה שמביא אותנו לזמן תגובה מקצה לקצה של כ-10 שניות.

מזכירת הוועדה : חשוב תחילה להרגיל את השוק להשתמש במידע במאגר, ובשלב השני לטפל במימד הזמן.

נושא 2 בסדר היום: הוראות הדיווח של מקורות המידע למאגר

יו"ר הוועדה : מבקש שאם יש למישהו מחברי הוועדה ניגוד עניינים לגבי הנושאים הנדונים היום הוא יצהיר על כך. מבין שאין ניגודי עניינים, ולכן ניתן להתחיל בדיון. האם מונה מזכיר לוועדה?

הממונה : הגב' דורית לואיס מונתה למזכירת הוועדה המייעצת.

- נציגת המחלקה המשפטית: בישיבה הקודמת התבקשתי לבחון את הסוגיה - מהו תפקיד הוועדה בהקשר של הוראות הדיווח של מקורות המידע למאגר. לפי סעיף 19(ז) לחוק הממונה יכול לקבוע הוראות מפורטות למקורות המידע - מה המידע שיועבר למאגר, באיזה מועד ובאיזה אופן. לכן הוראות הדיווח למקורות המידע אינן בסמכות הוועדה המייעצת, והן מובאות לוועדה לידיעה בלבד. לגבי הוראות הממונה לבנק ישראל כמקור מידע וכמשתמש במידע - גם נושאים אלו אינם בסמכות הוועדה והם יוסדרו במסגרת הוראות והנחיות פנימיות של הממונה.
- עובדת הממונה: הציגה מצגת ובה סקירה של הוראות הדיווח של מקורות המידע השונים למאגר, לרבות דרישות החוק ותקנות נתוני אשראי, התשע"ח-2017, שדות הדיווח העיקריים, תדירויות הדיווח, סוגי דיווח מיידיים, אבני דרך בפרוייקט, תהליך גיבוש הנחיות הדיווח ותהליכי הבקרה שנקבעו למקורות המידע שהם נותני אשראי.
- יו"ר הוועדה: מה כולל השדה "תנאי ריבית"?
- עובדת הממונה: עבור כל חוזה ניתן להזין מספר מסלולי ריבית: בכל מסלול ריבית ניתן יהיה לציין אם הריבית קבועה או משתנה, ריבית נומינלית, ריבית מתואמת, מנגנון חישוב הריבית (לדוגמא: עוגנים ומרווח), ושיעור הניצול במסלול.
- חבר הוועדה: האם נותני האשראי יקבלו את המידע על הריביות?
- עובדת הממונה: לא. בריבית יש אלמנט של פרמיית סיכון שהחוק לא רצה לחשוף לנותני אשראי מתחרים. בנק ישראל מעוניין לעקוב אחר מגמות של הריבית בשוק לפי סוג עסקה (עו"ש, משכנתאות וכו') ולפי סוג לקוחות באותה רמת סיכון, באמצעות שימוש במידע לא מזוהה.
- חבר הוועדה: מדוע המידע על לקוח שביקש אשראי מכמה מקורות, לפני מספר חודשים, צריך להשפיע על הדירוג הנוכחי של הלקוח?
- הממונה: ראינו שזהו מידע שלשכות אשראי בעולם לוקחות בחשבון. ימים יגידו עד כמה זה ישפיע על הדירוג של הלקוח בארץ.
- יו"ר הוועדה: צריך להסתכל גם על הפן הנגדי, שבגלל שאין כיום שיתוף בנתונים, לקוחות פרטיים משלמים ריבית יותר גבוהה.
- חברת הוועדה: מדוע צריך את המידע האם הלקוח הינו עוסק?
- הממונה: לפי החוק המידע במאגר הינו על לקוחות יחידים לרבות בפעילותם כעוסקים. המידע על היותו של הלקוח גם עוסק מגיע ממקורות המידע. המטרה היא שתהיה לנותן האשראי אינדיקציה לכך שהוא יכול לבקש מלשכה גם מידע על הלקוח כעוסק (מהמאגר שלה), שכן מדובר ברמת סיכון שונה אם ההלוואה נלקחה כעוסק.
- חברת הוועדה: לגבי בני זוג שלאחד מהם יש גם עסק שהשני אינו שותף בו, האם תהיה הפרדה והדו"ח על בן הזוג ללא העסק לא יכיל את המידע על העסק?

- הממונה : נכון.
- חבר
הוועדה : האם במקרה שינסו לפרוץ למאגר אפשר יהיה לראות את זהויות הלקוחות עם הנתונים? האם ניתן להציג לוועדה את מנגנוני ההגנה על המידע במאגר באחת הישיבות הבאות?
- הממונה : לפי דרישות החוק, הפרטים המזוהים על הלקוח נשמרים בנפרד מנתוני האשראי על הלקוח. נוכל להציג לכם את המידע המבוקש באחת הישיבות הבאות.
- יו"ר
הוועדה : לגבי תוקף ההסכמה לניטור עסקה, האם ההסכמה היא לעסקה או פר לקוח? האם לקוחות שיש לגביהם מידע שלילי, צריך עדיין לקבל את הסכמתם להעברת הנתונים לנותן האשראי?
- עובדת
הממונה : מקור המידע מדווח למאגר על ההסכמה של הלקוח פר עסקה, והמאגר יעביר נתונים לנותן האשראי על הלקוח כל עוד יש הסכמה של הלקוח לפי העסקה הכי ארוכה שיש לו מול אותו נותן האשראי. גם אם יש מידע שלילי על לקוח, לפי החוק שמורה ללקוח הזכות לבקש מהמאגר לא למסור את נתוני האשראי שלו, לשם עריכת דוח אשראי, לנותן אשראי ספציפי או לכל נותני האשראי. לעומת זאת, לצורך חיווי אשראי בשאלה האם לתת אשראי ללקוח, לא נדרשת הסכמת לקוח.
- יו"ר
הוועדה : האם המאגר אוסף נתונים גם על סוגי הלוואות אחרות לדוגמא: הלוואות של קבלנים?
- הממונה : קבענו בכללי נתוני אשראי, התשע"ח-2017 כי נתוני אשראי אשר פועלים בהיקף שנתי בסכום העולה על 250 משי"ח יהיו חייבים בדיווח למאגר. אם יהיה קבלן שעומד בתנאים הללו הוא יהיה חייב לדווח למאגר.
- חבר
הוועדה : כמה גופים כאלו יש כיום בשוק?
- חברת
הוועדה : האם נותן אשראי קטן יותר שרוצה לקבל נתונים מהמאגר צריך גם לדווח למאגר?
- הממונה : יש לנו כיום 6 נותני אשראי מהסוג האמור. בעיקרון החוק קבע מנגנון הדדיות, כלומר כדי לקבל מידע מהמאגר צריך לדווח לו, אבל השר בהסכמת הנגיד יכול לקבוע כי נתוני אשראי מסוג שיקבע יוכלו לקבל מידע מהמאגר מבלי לדווח לו.
- יו"ר
הוועדה : מה לגבי דיווח של נתונים על עמידה בצווים של הוצאה לפועל (להלן הוצל"פ)?
- עובדת
הממונה : יש בדיווח אינדיקציה לפירעון ע"י ירידת יתרת החוב.
- מציינת כי תהליך יישום הוראות הדיווח צפוי להיות מאתגר זאת כתוצאה מפערים מול אופן הניהול של המידע בפועל. למשל: בנקים שלא שמרו את מטרת האשראי או תאריך תחילת החוזה באופן ממוכן, חברות כרטיסי אשראי שהניהול היה מבוסס מערכת סליקה ולא אשראי, נתונים קלנדריים ולא לפי ימי ערך ועוד. בנוסף, לגבי גופים שאין לנו יכולת אכיפה כלפיהם: כנ"ר והוצל"פ, זיהינו שאינם מסוגלים להבחין בין תושבים לזרים. אתגר נוסף קיים בעבודה מול הכנ"ר שעובר כיום תהליך חקיקה חדש (חוק חדלות פרעון).

הממונה : גיבוש הנחיות הדיווח הסופיות אמור להסתיים לגבי הבנקים ב-15.1.18, לגבי הוצל"פ עד 31.1.18 ולגבי כנ"ר מייד לאחר מכן. אי עמידה בלוי"ז האמור יכול לפגוע בעמידה בלוי"ז של הפרוייקט.

יו"ר : חושב שבכדי לעמוד בלוי"ז מותר לכם באופן זמני לספק את המידע עם שדות ריקים.
הוועדה :

בנושא תהליכי בקרה על מקורות המידע, איך בכוונתכם להפיץ את הממצאים שתמצאו? האם מסקנות שיצופו בבנק אחד יופצו ליתר הבנקים?

עובדת : ככל שיש סוגיות מהותיות הם נפתרות בצוותי עבודה ואף מוצגות בוועדת ההיגוי הממונה : של הפרוייקט. סוגיות רוחביות (משותפות לכלל המערכת) מקבלות התייחסות במסמכי ההנחיות ובמסמכי שאלות ותשובות.

הממונה : בתהליך הבקרה מול מקורות המידע יש לנו שתי מטרות. הראשונה, לעקוב אחר התקדמות הפרוייקט בכל בנק בכדי לוודא שהבנק יוכל לספק את המידע בזמן. השניה, להבטיח את איכות ושלמות הנתונים. מבקש מחברי הוועדה הצעות למהלכים להתמודדות עם האתגר של איכות ושלמות המידע אצל מקור המידע.

חברת : מהניסיון שלנו לפי החוק הקיים, כאשר אחד מהלקוחות התלונן על דיווח על הוועדה : התרעת חוב שלא הייתה קיימת, הביקורת שלנו כרגולטור העלתה שההגדרות בתוך הארגון של נותן האשראי, מתי מדווחים על התרעת חוב, לא היו נכונות וכתוצאה מכך הוכנסו נתונים שגויים למערכת המדווחת. בעקבות זאת נותן האשראי לקח יועץ חיצוני שעשה סקר פערים בנושא. בנוסף, כרגולטור דרשנו מהבנקים נוהל פנימי שמגדיר איך מדווחים למאגר וכן ביצוע הדרכות לעובדים.

הממונה : אכן נבקש להוסיף בדיקה שההנחיות בנוהל מוטמעות בתוך הבנק.

חבר : לגבי אבן הדרך בפרוייקט של אינטגרציה מול מקורות המידע, מנסינו התקופה של הוועדה : 3 חודשים יכולה להיות קצרה מדי שכן זה השלב הכי מורכב בפרוייקט. בנוסף, מציע לחלק לשני שלבים וכן לא לעשות אינטגרציה לפני שמסיימים את בדיקת התשתית ופורמט הדיווח מול מספר מקורות מידע.

החלטה:

תוצג לוועדה מצגת על מנגנוני ההגנה על המידע במאגר באחת הישיבות הבאות.

נושא 3 בסדר היום : שונות - עדכון הממונה לגבי לשכות האשראי

הממונה : מבקש לעדכן כי עד עתה נתנו ל-4 חברות אישור עקרוני לקבלת רישיון של לשכת אשראי, כאשר שתיים מתוכן הן לשכות האשראי הקיימות כיום בשוק. בנוסף, סיימנו את הדיונים עם החברות על טיטות הוראות הרגולציה ללשכות. בשבועות הקרובים אנחנו נעבור לשלב של האפיון המפורט מול הלשכות. מדובר בתהליך לא קצר שרק בסופו נדע כמה לשכות יהיו לנו. המבחן הוא שלב ההשקעה בתשתיות.

יו"ר : האם ניתן לאפשר שיתוף בתשתית הטכנולוגית של הלשכות?

הוועדה :

הממונה : הצענו ללשכות מודל אירוח אבל הנטיה של החברות הייתה לא להתארח מסיבות שונות.